National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 25.11.1932, page 2

אמר עזמות ...

וזודו, רבותי, החדשה האחרונה הכי טריה, שהגיעה עתני השבוע כמקור ראשון:

בקשר עם ובל־העשור לפטירתו של אליעזר בן־יהודה החליט ועד מגיני השפה בירושלים להר־פיס בגליון היובל שיופיע בחנוכת את תמונתו של ד"ר הכסטר מהסוכנות. תחת התמונה הזאת יהיה כתוב לאמור: „עשר שנים כבר עברו אחרי מות בן־יהודה והכסטר עדיין איננו יודע עברית!"

ביובל העשרים יפרסמו גם את תמונות חבריו בסוכנות חיודעים עברית ומדברים... אנגלית!

* * *

ולעזמות זה מדבר נשיאנו נחום סוקולוב בשבעים לשון...

המרן של ההסתדרות הציונית, שבא אלינו אותמול שולט, כידוע, בכמה לשונות.

פעם אמר בצחוק:

שרל החמשי, מלך צרפת, היה אומר כי מדבר־רים ספרדית לאלהים, איטלקית לאמנים, גרמנית להיילים, הונגרית לסוסים וצ'כית לשטן. אני מדבר צרפתית למדינאים, אנגלית לסוחרים, לטינית לכו־מרים, איטלקית למשוררים, גרמנית למלומדים וכלם מבינים אותי.

ואולם, הוסיף הבלשן הגדול שונו, בדברי אל אחי היהודים עלי להשתמש פעם בעברית, פעם בגרמנית ולפעמים גם באנגלית, ומי יודע אם הם מבינים אותי?

* * *

ובכל זאת, בשבתי במכונית של תלפיות ובשמעי יום יום מפי האי מטרוניתא פעם רוסית־של־שניפישוק ופעם אנגלית של מאה־שערים, אני מבין אותה היטב ואני יודע מפני מה ה„בלשנות" הזו מעוררת גועל בקרב השומעים יותר מאבקת אמטיק או אפיקה שבבית־המרקחת.

[illegible]

את מקום התורפה שבחנוך התרבותי והניסוסי שלנו.

ישבתי בקצה הספסל שבמכונית תלפיות לנ־סוע העירה. לצדי ישבה בחורה צעירה כבת ט"ז ולמולה חברתה בת־גילה: שתיהן מכנות השכונה ותלמידות הגמנסיה העברית. והנה נכנסה אל המ־כונית אשה ירושלמית באה בימים שחזרה אל העיר ובקשה מקום לשבת. שכנתי הצעירה קמה מתאום כמקומה, אבל חברתה נערה בה ואמרה:

— שב־ילך, מפשה, על מקומך! אל תהיי טובה!

— אני לא חשבתי אפילו לקום — ענתה הש־ניה כמתנצלת — קמתי רק לסדר את שמלתי.

וישבה על מקומה...

המסקנה? — תואילו־נא להוצא בעצמכם!

* * *

נתבשרנו בשורה טובה ע"י העתונים: טיטלסקו הרומיני מבוקרשט, זה האדם הגדול אחרי בראטיאנו הידוע בשמו החברותי והאנטיסי „טי־טום", יעזר לטנבית קהי"ם!

ובכן, רואה אני בזה, רבותי, אחד מפלאי ההיסטוריה שלנו ושמא גרמה:

טיטוס הרשע החריב לפני אלפים שנה את מקדשנו, וע"כ טיטוס הרומי־ני הוא ציוני ועוזר לבנין ארצנו; שמו של הקונסול הפולני בירושלים, שעזר לאחינו הפולנים בימי המאורעות, היה — טיטוס, וגם שם האניה שהביאה לפני חמשים שנה את העולים הראשונים מרומיניה מגלץ לא"י היה: טיטוס..

אמנם ההיסתוריה חוזרת על עצמה, אבל לפ־עמים להיפך!

* * *

וראו מה בין בני לבן חמי!

חרב המופתי שלהם נוסע בזמן האחרון, נע־ונד הנהו משוט בארץ ומתהלך בה: ויסע מירר שלם עיה"ק ויחן בימים הקדושה אשור על הכרמל, ויסע מרמלה ויחן ביפו, כדי להשכין שלום ורעות ואחוה בין הני תרי צדדין, בין עשו וישמעאל, בחינת „כרכושתא ושונרא" — ורבנו הקדוש, רב התורה, הרב הראשי, והרוחני שלנו יושב ב„מרכזו" ועושה גדולות ונכבדות לעמו: הוא שר שירה הדשה לישראל בשם „האמונה"...

ברוך השם! הכל הולך ־טוב בעולמנו אנו, הימרו כל הראגות של „המועצה המחוקקת" ו„כס ה ה כ נ ס ה", שאלות השביתות והפ־רנסה ועוד שאלות קטנות־ערך כאלו בחיים, הממ־רדות, לפי דברי העתונים, את חיינו ב„ביתנו־הל־אומי" — ורבנו עומד בפרץ ומחבר שירים: מעשי ידי טובעים בים ואתה, הרב אומר שירה!...

בקצור, כבר באו כל התקונים הדרושים במש־רד הרבנות בירושלים, בפ"ת ובשאר המקומות בא־רץ, ומה חסר לנו עוד אלא — הימגון חדש במנגינתו החדשה של הרב ציפין... לב עברי, לב יהודי, מה תבקש עוד?!

מתחילה חבר ציפין את מנגינתו החדשה ל„התקוה", ואולם משרבו „הבוגדים הלאומיים" בארצנו וראה הקומפוזיטור שאין תקוה לנגינתו על „התקוה" הלך וכוון אותה לה„אמונה", ואינו יודע שבעונותינו הרבים פסו אמונים מקרב צעירי ישראל...

וכבר היה לעולמים:

זכורני, עוד בשנת 1884, לפני חמשים שנה בערך, כשנוסדה חברת „בני ציון" ע"י צ'לנוב וח־בריו, פרסמה אז מודעה ברבים, שהיא קוראת פרס למי שיחבר בלשון עברית שיר לאומי. שאפשר יהיה לזמרו בנעימה שומה בפני העם. ובפרס זה זכה מ. מ. דולצקי בעד שירו „על הרדי ציון" (ראה „בכור ציון"), שנתחברה לו גם מנגינה יפה. אעפ"כ נעשה לשיר העם לא שיר זה, שזכה בפרס, אלא „התקוה" של נפתלי הירץ אימבר, שנדפס בספר „ברקאי", שיצא בא"י ושחבר לו נגינה, רומינית, לא קומפוזיטור חלילה אלא — ר' שמואל כהן מרחובות...

ואם נדפדף קצת בדפי ההיסתוריה הצרפתית נמצא כי עוד לפני 140 שנה בערך, בימי המהפכה הגדולה, קם בצרפת חייל פשוט ושמו היה, כמדו־מני, „רוג'ה־דה־ליל" — האימבר הצרפתי! — ובי־שעת חדוה ואיתעדותא־דלעילא חבר את ה„מרסל־ייזה" במלים פשוטות והמות וכוון לה מנגינה ג ר מ נ י ת...

ובכ"ז שרים הצרפתים כלם — גם הריביזיו־ניסטים הסוציאליסטים שבהם! — לא חלילה את ה„אינטרנציונאל" ולא את פזמוני הרב, כי אם את ה„מרסלייזה" הישנה שלהם בהתלהבות גדולה ובי־שעת הזמרה עומדים כלם ביראה כמו בתפלת שמו־נה־עשרה" להבדיל, ולא יעלה על דעת הקרדינאל הצרפתי, להבדיל, לעשות התחרות ל„מרסלייזה" ולחבר פזמון דתי חדש לבני צרפת!...

* * *

עברנו בשבוע זה בשכונת רחביה, אשר כשמה כן היא וראיתי שלשה פועלים עבר־יים, שלשה סתתים צעירים, שישבו וסתתו אבנים לבנין חדש־בשכונה.

שאלתי את אחד מהם: „מה אתה עושה?"

— „אני מסתת אבנים".

— „ואתה?" — אמרתי לשני.

— „אני מרויח 25 גא"י ליום".

אז פניתי לשלישי:

— ואתה, מה מעשיך?"

— „אני, הנני בונה בית בישראל".

חייכם, רבותי, שרק הפועל האחרון הזה ראוי הוא לשם זה!

* * *

ואשתו של יחידי, זו תלמידתי החרוצה העובדת במשרדי הממשלה בעירנו, פגשה בי בש־בוע זה ואמרה: מנין היא יודעת שקיבלה, למשל, הסוחר הידוע בעירנו, הוא גרמני ולא יהודי?

— מפני שהוא כותב תמיד על מכתביו את שמו בפרוש ז ו נ ה ולא יונאס ולא ג'והן ולא ג'והנס א ג'וני בגרמנית או באנגלית כדרך אחב"י...

* * *

לפני שבוע ימים הוזמנתי לכום תה ב„פייפ־אר־קלוק" לבית אחד ממכרי, מפקידי הסוכנות, הגר בביתו החדש בבית־הכרם.

על השלחן הוגשו ספלי התה, הסוכר, הריבה וגם תפוחי־זהב חדשים...

— והיכן הביסקוויטים? — שאל שכני בשלחן, בן־בית, כנראה.

— חדלנו לקנות את הביסקוויטים של פרומין כזמן השביתה, ענה בעל־הבית, אנו סולידריים עם הפועלים השובתים...

בינתים הגישה לי בעלת־הבית „זהביה" גדר־לה והגישה לי ברוב חביבות:

— ב — ב — ק — שה!, אדוני, יאכל תפוח־זהב טוב מפתח־תקוה!

— מפתח־תקוה? — שאלתי בכונה — הן שם עובדים כמדומני, גם עבודה זולה? ולמה אינכם מחרימים גם את תפוחי־הזהב כמו אין תוצרת פרומין?

בעלת־הבית נבוכה קצת, ואולם בעלה ענה מיד:

— הדבר פשוט מאד, אדוני, את הביסקוויטים של פרומין צריכים אנו לקנות ואת תפוחי־הזהב הן קבלנו במתנה מפ"ת...

* * *

„עזמות" היקר! ז ;

הרשיני נא למסר לך את העובדות האלו:

בשבוע זה הלכתי לקבל הבילה במשרד של הבילות־הדאר אשר ברחוב ממילא, וממילא פניתי בעברית לעלת הפקידים הממונים שם לענות ללקוחות.

האחד, — האדמוני, — ענה לי באנגלית, השני — השחרחור הצעיר — דבר אלי ערבית ושלחני אל הפקיד השלישי — הצנום והארוך — שהשיב לי בלשונו של היטלר. ולשוננו העברית־הרשמית־השי־לישית, בין כל החבילות, השקים והפקידים — מאן דכר שמה!

ובצאתי משם נשאתי את עיני למרום אל הש־לט הנהמר של הפה העשוי כחצי גורן ענולה מעל לשער הקטן, והנה עלתה עליו חלודה כבימי תור־כיה. צבע האותיות בכל שלש הלשונות, שהיה אדום לפנים ב„גלגול הראשון" דהה וכהה והפך לבן כעל המצבות הנעתיקות שעל הר־הזיתים...

ממילא הבמתי גם אל חמחסגים וחמשרדים שמשני עברי הרחוב והנה הופיעו לנגדי שלטים גדולים עם אותיות ענקיות מאירות־עינים, ונתעו־רו בלבי בשעת־מעשה שתי שאלות חמורות:

א) הלא מספר הלקוחות העברים בדאר עולה, אם איני טועה, לשני שלישים או לשלשת־רבעי הקונים — האין זה מן היושר להעמיד במשרד הה־בילות פקיד עברי, אשר ידע וירצה לענות ללקוחות היהודים בשפתם הם?

ב) האם לא הגיע זמנו של השלט מתקופת תרח לגנזו בתוך עתיקות בית הנכאות של „בצלאל" אי של סטורס? ואולי יקבצו נדבות קטנות מאת הקונים כדי להזמין שלט חדש וגדול, כראוי למשרד הדאר אשר בעיר־בירת פלשתינה (א"י)?...

* * *

ועתה, רבי היקר, הסכת ושמע! — כך כותב לי תלמידי המזיק מפ"ת, — הענין רציני כאד וטוען רחמים:

הרב הגדול מפ"ת סדר קדושין בימים האלה במושב גת־רמון, של אנשי המעמד הבינוני בס־ביבתנו, וכשהמחותנים כבדו אותו בכוס יין של היקר מ. (איש ישר וטהור), סרב הרב לשתות באמרו, שהיין יין־נסך, משום ש„אומרים" כי במר־שב הזה חולבים את הפרות בשבת! ולא זו אף זו: בורשה הגדולה שמצא הרב הנכבד הזה לשאת דוקא בשעת החתונה בא לכלל בעם ובעידן־דרית־חא הפליט מפיו דברים כאלה בערך: „כדאים אתם למחוק אתכם מכלל ישראל!"

אמנם, המחותן הידוע ליהודי אדוק ויראי שמים התחיל טוען לפני הרב הזועף: „סטייטש, רבי!" ראשית, הרי לא לכל בני המושב יש מה לחלוב? והשנית — אם אפילו יש מי־שהוא מחלל שבת ברפתו, העל זה יצא חלילה הקצף על כל הע־דה? ואולם הרב — בשלו.

וע"כ, ר' היקר ר' עזמות, עשה נא למעני ולי־מען עדה כשרה בישראל והשתדל־נא לפני ראש־הרבנים בעיה"ק, הן דרכיו דרכי נעם, אולי יוחם הוא על עדת גת־רימון, שהם גם מאנ"ש, ויוכל לבטל את הגזירה של רבם, ושלום על ישראל ועל רבניו!